

Våre saksbehandlere:
Kennet Bergland
Hugo Johansen

Vår referanse:
20200420_KB

Sted, dato:
Oslo, 20.04.2020

Tidligere referanse:

Tidligere dato:

Til Forsvarsdepartementet

Kopi til:
NOF Arkiv

Høringssvar fra Norges offisers- og spesialistforbund (NOF) til «Forslag til endringer i forsvarsloven og vernepliktsforskriften».

1 Bakgrunn:

NOF takker for anledning til å kommentere på forslaget til endringer. Det fremstår i disse tider som maktpåliggende å vurdere bredt hvordan å styrke nasjonens forsvarsevne. Herunder det å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse til alle Forsvarets styrke-behov, også utenom stående styrkestruktur og de grep som treffer der.

Grep som bedrer muligheten for innsatsberedte borgere til å bidra til forsvarsevne er noe NOF støtter. Aktuelle forslag til budsjett- og planprosesser synes, slik NOF ser dette, ikke å ta nødvendige grep for å nå et tilfredsstillende nivå for styrkestruktur i nær fremtid. Isolert sett er det derfor bra at mer personell foreslås å kunne trene bedre.

Det er imidlertid også nødvendig at ellers gode forslag forholder seg til rettslige avklaringer og rimelige hensyn til kompensasjon og anerkjennelse. NOF mener det er absolutt nødvendig å endre forslaget slik at en eventuell ny ordning vil ses som rimelig og evne å fremme den frivilligheten som skal ligge til grunn.

ADRESSE Møllergt. 10
0179 Oslo
e-mail: post@nof.no

SENTRALBORD 982 83 310
SIV. FAX 23 06 15 77
MIL. TLF 0510 5300

BANKGIRO 9001 07 08817
WEB www.nof.no

2 Drøfting:

2.1 På tema innføring/revitalisering av styrkekategori «reservister».

NOF er kjent med målsetting om å satse på reservister som «ny» kategori. Dette vil kunne forsterke kompetanse og kvalitet på personell tilgjengelig for forsvarsinnsats. Samtidig, og som NOF klart har gitt uttrykk for i andre fora, mener forbundet at dette må komme i tillegg til, og ikke som erstatning for, eksisterende innsats- og stående styrker.

NOF vil på generelt grunnlag advare mot at operative avdelinger ut over Heimevernet blir basert på et mobiliseringskonsept. Vi mener det er svært usannsynlig at reserve-personell vil kunne settes i stand til å nå et tilstrekkelig selvstendig operativt nivå, gitt varslede rammer og klartider.

2.2 På tema om man heller skulle styrke Heimevernet.

NOF erfarer at det fra flere hold hevdes at å tilføre volum til dagens Heimevern (HV) ville være bedre enn innføring av reservister. NOF er ikke uten videre enig i dette. Hæren og Sjøforsvaret har, slik NOF ser det, for lite volum og utholdenhet i dagens struktur til å løse sine oppgaver. HV løser i dag alle pålagte fredstidsoppgaver, men klarer ikke å dekke strukturen godt nok. Her viser NOF også til graderte innspill i fm LTP.

NOF avventer flere prosesser, blant annet «Samfunnsikkerhetsmeldingen» og data fra Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI-studien HV2030), før vi gir utdypende kommentarer til videre utvikling av HV, isolert sett.

2.3 På tema ansettelsesvilkår

Fra Høringsnotatet – tekst før konkret forslag endring av §24.a:

«Personer som frivillig inngår kontrakt om tjenesteplikt som reservist i Forsvaret inngår ikke et tilsetningsforhold med Forsvaret, men pålegges en tjenesteplikt etter forsvarsloven ved kontrakt. Statsansattelovens regler gjør seg derfor ikke gjeldende. Det presiseres i tredje ledd at de frivillige reservistene ikke er arbeidstakere etter arbeidsmiljøloven § 1-8 eller ferieloven § 2. Dette innebærer at de som frivillig har inngått kontrakt om tjenesteplikt som reservist verken er militært tilsatte i Forsvaret, jf. forsvarsloven § 3, første ledd, bokstav b eller arbeidstakere i medhold av arbeidsmiljøloven eller ferieloven, men skal ha samme arbeidsrettslige status som vernepliktige reservister. Det fremgår av arbeidsmiljøloven at vernepliktige med tjenesteplikt ikke er arbeidstakere, jf. arbeidsmiljøloven § 1-6 som gjelder personer som ikke er arbeidstakere. De som frivillig påtar seg en tjenesteplikt som reservist skal vurderes likt som pliktige reservister basert på verneplikten i forhold til arbeidstakerbegrepet i arbeidsmiljøloven § 1-8 og ferielovens arbeidstakerbegrep i § 2. Godtgjøring i medhold av kontrakten gir derfor ikke grunnlag for feriepenger eller opptjening av pensjonspoeng.»

NOF henviser til en årelang prosess avgjort ved dom som ble rettskraftig 31.3.2020, hvor en HV-innsatsstyrkesoldat ble tilkjent rett til feriepenger forbundet med godtgjøring mottatt for tjenesten. Forsvarsdepartementet hadde motsatt seg at feriepenger skulle tilkomme denne kategorien tjenestepliktige, men dette er nå dømt å være uriktig. NOF opplever at stadfesting av denne dommen ikke er reflektert i høringsnotatet.

NOF er på det sterkeste uenige i at reservister på frivillighetskontrakt skal unntas feriepenger, slik det fremgår av forslag til ny paragraf 24.a. Vi avviser at det finnes lovlig hjemmel til dette, gitt nylig utfall av rettslig prøving for personell i innsatsstyrken. Om slikt unntak kunne gjøres ville dette også forskjellsbehandle lignende kategorier tjenestepliktige samt medføre et unødvendig komplisert forvaltningsregime. NOF mener dertil at også pensjonspoeng-opptjening, og annet, vil måtte adresseres i arbeidet som følger av den omtalte dommen.

I alle omstendigheter ville forvaltning som foreslått i ny §24.a undergrave ordningen og oppleves som svært urimelig av de som vurderer å stille villighet. NOF forventer at teksten revurderes. Alle avsnitt som synes å ta vekk rimelige kompensasjoner for tjeneste må strykes. Som et eksempel vil det kunne tenkes at en fremtidig reservist inne til årlig trening, går ut av sin ordinære jobb i perioden, og dermed mister opptjening av både pensjon, feriepenger, mv, uten at dette kompenseres ved tjenesten som reservist. Et slikt faktum vil neppe bidra til mer positivitet og engasjement for tjenesten, og snarer virke motsatt. Dette er faktum vi mener det er påkrevd at departementet tar med seg videre i vurderingen av forslaget.

Hva gjelder forslag om ny §22. a *Frivillig tjeneste som reservist*, stiller NOF forventning til at rettskraftig dom skal hensyntas også her. Herunder at man gjør en grundig vurdering av eventuelle forskjeller mellom kategorier frivillig tjenestepliktige, og om slike forskjeller i det hele tatt er formålstjenlige.

2.4 Forvaltning av kategori frivillige tjenestepliktige

NOF har de siste årene ytterligere negative erfaringer med frivillighetskontrakter i innsatsstyrkene i HV, og er bekymret for å videreføre alle dagens forvaltningsbestemmelser for tjenestepliktige. Forbundet er spesielt kritiske til manuell forvaltning av innrapportering og utbetaling av godtgjørelser til tjenestepliktige etter tjeneste. NOF ser behov for reform som effektiviserer rapportering og utbetaling av godtgjørelse og tillegg for denne kategori tjenestegjørende, som en utfordring i tillegg til eventuell annen forskjellsbehandling.

En annen bekymring er forvaltning iht. rettigheter og vilkår. Med begrensninger som følger av avtaleverket har personell på kontraktvilkår mange rettigheter tilsvarende tilsatte i Forsvaret. NOF vil derfor anbefale at partssamarbeid for gruppen tjenestepliktige på kontrakt utredes. NOF mener dette vil gi en ryddigere, billigere og mer effektiv forvaltning mellom partene angående krav og behov, enn en tillitsvalgtdordning lik den i førstegangstjenesten.

NOF påpeker at tjenestepliktige, med og uten kontrakter, er en annen kategori soldater enn vernepliktige inne til førstegangstjeneste. Gitt hensyn til individet, familie og plikter overfor sivil arbeidsgiver samt andre frivillige organisasjoner, så må det erkjennes at dette krever bestemmelser og tiltak som motiverer for tjenesten.

3 Konklusjon:

NOF tar til etterretning ambisjonen om økt forsvarskompetanse og tilgang på personellressurser for Forsvaret og forsvarssektoren, gjennom prinsippet om satsning på reservister slik det fremgår av høringsnotatet. Vi ser at dette kan være med på å styrke kompetansetilgang og personell-reserver ved nødvendighet.

NOF kommenterer på høringen isolert fra prosesser og eventuelle senere kommentarer som hører til utvikling av Heimevernet.

NOF er klar på det ikke vil være hensiktsmessig med en vesentlig forskjellsbehandling mellom kontrakter i HV-Innsatsstyrker og reservister, slik som det er legges opp til. Dertil forventer NOF at FD forholder seg utkommet av rettslig prøving – Frivillige tjenestepliktige har rett på feriepenger.

Forslag til endring i Forsvarsloven 24a) andre, tredje og fjerde ledd bør strykes.

«Frivillig tjenestegjørende reservister anses ikke som arbeidstakere etter arbeidsmiljøloven § 1-8 første ledd eller ferieloven § 2. Statsansattelovens regler gjelder ikke for frivillig tjenestegjørende reservister i Forsvaret. Godtgjøring gir ikke grunnlag for feriepenger eller opptjening av pensjonspoeng.»

Videre legger vi til grunn at FDs rett til å gi nærmere regler, forholder seg til premissene i nylig avsagt dom. Dette gjelder også i forhold til forslag om ny § 22 a, hvor vi forventer at FD forholder seg til premissene i rettskraftig dom, for fremtidige reservister.

NOF er videre opptatt av at en eventuell ny reservist-ordning ikke kompliserer forvaltningen av vernepliktige. Forbundet mener det viktig med rimelig likebehandling av lignende kategorier personell. Vi anbefaler en partssammensatt utredning som ser på en reform av dagens forvaltningssystem, før tidligere praksis går til utvidet og videre bruk.

NOF bemerker at det i disse dager pågår prosesser relevante til høringen internt i Forsvaret. Herunder eksempelvis en kommende dialog mellom Forsvarsstaben (FST) og HV i etterkant av stadfestet dom. Disse prosessene kan tydeliggjøre momenter som nødvendiggjør at også NOF vil fremme ytterligere innspill knyttet til aktuell høringsprosess.

Forbundet vil også til sist anmode departementet om at denne saken behandles i de etablerte fora for dialog mellom departementet og tjenestemannsorganisasjonene.

For Norges offisers- og spesialistforbund

- signert-

Torbjørn Bongo

Forbundsleder